

**UCHWAŁA NR XIV/86/2025
RADY POWIATU SZTUMSKIEGO**

z dnia 28 maja 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025- 2027”.

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49) Rada Powiatu Sztumskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025- 2027” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sztumskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący
Rady Powiatu
Sztumskiego

Rafał Żemojdzin

Załącznik
do Uchwały Nr XIV/86/2025
Rady Powiatu Sztumskiego
z dnia 28 maja 2025 roku

**PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE SZTUMSKIM
NA LATA 2025-2027**

Sztum 2025

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. SYSTEM WSPARCIA RODZINY.....	4
II. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	9
2. 1. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Sztumskim.....	14
2. 2. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Sztumskim.....	23
2. 3. Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.....	24
2. 4. Finansowanie pieczy zastępczej.....	25
III. CELE I ZADANIA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SZTUMSKIM NA LATA 2025-2027.....	28
IV. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2025-2027.....	35
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	36
VI. BENEFICJENCI ORAZ REALIZATORZY PROGRAMU.....	36
VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	37

*Dla dobra dzieci,
które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska
rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny
rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących
im praw i wolności,
dla dobra rodziny,
która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem
rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu,
że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i
wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być
osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących
z dziećmi i rodzicami.*

Preambuła ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(Dz. U. z 2025 r. poz. 49)

WSTĘP

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, to właśnie na niej opiera się całe społeczeństwo. System wsparcia rodziny ukierunkowany jest na wychowaniu dziecka w jego naturalnym środowisku. Podejmowane są działania profilaktyczne, a także doskonalone są metody pracy z rodziną, aby dziecko pozostało w swojej rodzinie naturalnej. Rodziny doświadczające trudności otrzymują wsparcie ze strony ośrodków pomocy społecznej, także w zakresie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Kiedy to wszystkie metody pracy z rodziną zostały już wykorzystane, nie został osiągnięty oczekiwany rezultat, dziecko zostaje odebrane rodzicom biologicznym i trafia do pieczy zastępczej. Piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań, który ma na celu zapewnienie dziecku czasowej opieki i wychowania. Pobyt małoletniego w pieczy zastępczej powinien być krótkoterminowy. W tym czasie rodzice biologiczni mogą poprawić swoją sytuację życiową, stworzyć dziecku warunki do prawidłowego rozwoju. Jednakże, kiedy tego nie zrobią, reguluje się sytuację prawną dziecka - rodzice zostają pozbawieni władzy rodzicielskiej. Dziecko zostaje zgłoszone do ośrodka adopcyjnego, celem rozpoczęcia procesu przysposobienia.

System pieczy zastępczej opiera się na konkretnych działaniach. **Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu sztumskiego**, to główny cel Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027. Powyższy cel został rozbudowany o 5 celów szczegółowych:

1. Wspieranie rodziny doświadczającej trudności w opiece i wychowaniu.
2. Powstawanie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Rozwój i wsparcie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Wspieranie usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Rozwój systemu pieczy zastępczej opiewa w dalszym ciągu na współpracy różnych instytucji państwowych, organizacji pozarządowych oraz rodzin zastępczych.

Wyznaczone cele znajdują swoje odzwierciedlenie w „Wojewódzkim Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2030” przyjętym Uchwałą NR 437/XXXVI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 września 2021 r.

Niniejszy program został opracowany w głównej mierze z danych statystycznych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie. Dane zawarte w programie zostały także przekazane przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu sztumskiego, a także Sąd Rejonowy w Kwidzynie I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich. Mieszkańcy terenu powiatu sztumskiego również mieli możliwość wypowiedzenia się na temat rodzinnej pieczy zastępczej - przeprowadzono internetową ankietę. Postulaty wyżej wymienionych instytucji, lokalnego środowiska ujęte zostały w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025-2027. Niniejszy program konsultowany był także z ośrodkami pomocy społecznej na terenie powiatu sztumskiego, Sądem Rejonowym w Kwidzynie, Komendą Powiatową Policji w Sztumie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sztumie oraz Fundacją Społeczną „Bona Fide”.

I. SYSTEM WSPARCIA RODZINY

System wsparcia rodziny został stworzony z myślą o rodzinach borykających się z trudnościami w realizacji obowiązku opiekuńczo-wychowawczego wobec małoletnich. System obejmuje szereg działań ukierunkowanych na wsparciu rodziny, których założeniem jest zniwelowanie trudności powyższego obowiązku.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2025 r. poz. 49) zapewniane jest wsparcie, polegające na:

- *analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego, jak również przyczyny kryzysu w rodzinie,*
- *wzmocnieniu roli w funkcji rodziny,*
- *rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,*
- *podnoszeniu świadomości w obszarze planowania i funkcjonowania rodziny,*
- *pomocy w integracji rodziny,*
- *przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,*
- *dążeniu do reintegracji rodziny.*

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą wsparcie prowadzone jest w formie pracy z rodziną, a także pomocy w wychowaniu i opiece nad dzieckiem. Opisywane wsparcie może zostać przekazane rodzinie poprzez instytucje oraz podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny, placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające. Bardzo istotna jest nie tylko zgoda rodziny na proponowane wsparcie, co jej aktywny udział w działaniach pomocowych. Organem prowadzącym pracę z rodziną jest w szczególności gmina, jednakże zgodnie z art. 10 ust. 1 wyżej cyt. ustawy może to zostać zlecone innemu podmiotowi (organizacjom pozarządowym, osobom prawnym, jednostkom działającym w zakresie wspierania rodziny).

Formy pracy z rodziną:

- konsultacja i poradnictwo specjalistyczne,
- terapia i mediacje,
- usługa dla rodzin z dziećmi, w tym usługa opiekuńcza i specjalistyczna,
- pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- organizowanie dla rodzin spotkań – wymiana doświadczeń, integracja.

System wsparcia rodziny na terenie powiatu sztumskiego klaruje się w następujący sposób. Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej na przełomie lat 2022-2024.

Tab. nr 1. Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej

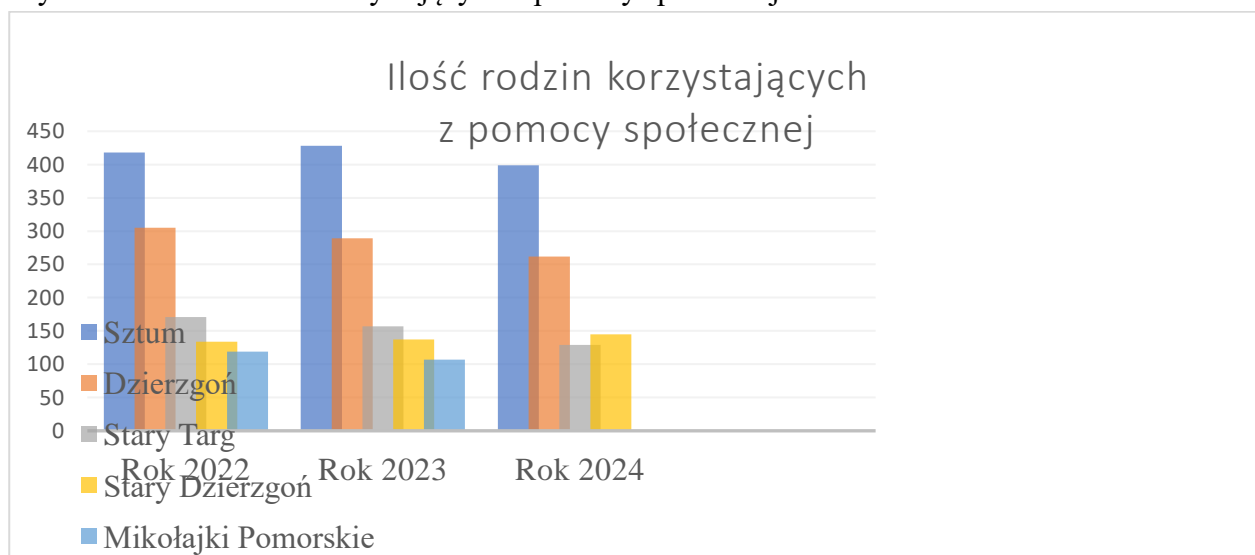
Gminy	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej		
	2022	2023	2024
Sztum	418	428	399
Dzierzgoń	305	289	262
Stary Targ	171	157	129
Stary Dzierzgoń	134	137	145
Mikołajki Pomorskie	119	107	102

Źródło: dane OPS

Powyższa tabela ukazuje tendencję spadkową ilości rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przełomie lat 2022-2024 w trzech gminach powiatu tj. gm. Dzierzgoń, gm. Mikołajki Pomorskie oraz gm. Stary Targ. Największy spadek uwidacznia się w gminie Stary Targ. Największą liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024 wykazuje gmina Sztum oraz gmina Dzierzgoń. Natomiast najmniejszą liczbę rodzin wskazuje gmina Mikołajki Pomorskie. Powyższy rozkład jest zgodny z faktem, iż w gminie Sztum oraz Dzierzgoń mieszka większa ilość osób w porównaniu do gminy Mikołajki Pomorskie.

Wyniki z wyżej wymienionej tabeli zostały umiejscowione na poniższym wykresie, celem zobrazowania różnic.

Wyk. nr 1. Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło: dane OPS

Kolejną formą wdrożoną przez system wsparcia rodziny jest tzw. asystent rodziny. Jest to osoba, której praca ma za zadanie przygotowanie rodziny do samodzielnego pokonywania trudności życiowych oraz ukazania rodzicom jak w prawidłowy sposób powinni wychowywać i opiekować się dziećmi, prowadzić gospodarstwo domowe w tym racjonalnym gospodarowaniem budżetem, radzenia sobie z sytuacjami dnia codziennego.

Do głównych zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- opracowanie i realizowanie planu pomocy rodzinie,
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

Asystent rodziny powinien mobilizować członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, wspierać w poszukiwaniu oraz utrzymywaniu pracy zarobkowej. Pracę z rodziną prowadzi w miejscu jej zamieszkania. Cała praca asystenta opiera się na poprawie sytuacji życiowej rodziny. W kwestii rodzicielskiej asystent rodziny wspiera rodzica w wychowaniu i opiece nad dzieckiem. Jednakże, kiedy dziecko umieszczone zostaje w pieczy zastępczej, wspólnie z rodziną biologiczną pracuje na rzecz jego powrotu do domu rodzinnego.

Poniżej zostanie przedstawiona ilość zatrudnionych asystentów w ośrodkach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu sztumskiego, a także liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Tab. nr 2. Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w latach 2022-2024

Gminy	Liczba zatrudnionych asystentów rodzin		
	2022	2023	2024
Sztum	4	2	2
Dzierzgoń	2	2	2
Mikołajki Pomorskie	1	1	0
Stary Targ	1	1	1
Stary Dzierzgoń	0	1	1

Źródło: dane OPS

W gminie Sztum oraz Dzierzgoń, gdzie funkcjonują Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej zatrudnionych jest więcej asystentów w porównaniu do pozostałych gmin. Są to tereny miejsko-wiejskie, przez co uwidacznia się potrzeba zatrudnienia większej ilości pracowników. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Starym Targu, w Mikołajkach Pomorskich oraz w Starym Dzierzgoniu zatrudniają po jednym asystencie rodziny. Jak przedstawia powyższa tabela bywały również lata, gdzie stanowisko asystenta rodziny nie było wykazane – rok 2022 gmina Stary Dzierzgoń, rok 2024 gmina Mikołajki Pomorskie. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin.

W następnej tabeli zostały zawarte dane odnośnie liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Tab. nr 3. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2024

Gminy	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny		
	2022	2023	2024
Sztum	31	30	24
Dzierzgoń	15	15	16
Mikołajki Pomorskie	6	8	0
Stary Targ	13	12	9
Stary Dzierzgoń	0	3	9

Źródło: dane OPS

Z tabeli nr 3 wynika, iż najwięcej rodzin objętych jest wsparciem asystenta rodziny w gminie Sztum, jest to analogiczne do poprzedniej tabeli przedstawiającej ilość zatrudnionych osób na tym stanowisku. W wyżej wymienionym ośrodku uwidacznia się niewielka tendencja spadkowa rodzin, z którymi współpracuje asystent rodziny na przełomie lat 2022 – 2023, największą różnicę obserwuje się w roku 2024. W gminie Dzierzgoń oraz gminie Stary Targ liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny nie przekracza liczby 20, gmina Mikołajki Pomorskie oraz Stary Dzierzgoń nie przekraczają ilości 10 rodzin.

Poprzez placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wpierające realizowany jest szereg działań profilaktycznych oraz pomocowych dla rodzin zmagających się z takimi trudnościami jak: ubóstwo, niewydolność wychowawcza, przemoc zarówno fizyczna jak i psychiczna oraz uzależnienia.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami dzieci, a także z placówkami oświatowymi oraz podmiotami leczniczymi. Może być prowadzona w formie opiekuńczej (koła zainteresowań, świetlice oraz kluby), specjalistycznej oraz pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

W Powiecie Sztumskim placówki wsparcia dziennego znajdują się w gminach:

- Mikołajki Pomorskie – *Kuźnia Talentów*,
- Stary Dzierzgoń – *Twórcza Chata* zlokalizowana również w Kielmach oraz Lubochowie, placówka prowadzona jest w formie opiekuńczej i podwórkowej,
- Dzierzgoń – *Centrum Wsparcia Rodzin*,
- Stary Targ – *Labirynt odkrywców*. Świetlice socjoterapeutyczne.

W 2022 r. oraz 2024 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie współpracował z jedną rodziną wspierającą, w 2023 r. nie zatrudniano rodzin wspierających. Tylko gmina Sztum posiadała rodziny wspierające.

W mieście i gminie Sztum rodziny wspierane są również poprzez następujące działania:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi Punkt Konsultacyjny Krokus, który oferuje pomoc radcy prawnego, psychologa oraz psychoterapeuty uzależnień. Pomoc kierowana jest do rodzin, gdzie występuje problem z alkoholem, a także rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i borykających się z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi.

- od września 2024 r. do grudnia 2024 r. realizowany był projekt socjalny „Silni bez przemocy”, jego głównym celem był rozwój działań profilaktycznych dążących do podniesienia świadomości społecznej dotyczącej przemocy domowej. Dzięki programowi powstał przewodnik „Rodzicielstwo bez przemocy”.
- od sierpnia 2024 r. do grudnia 2024 r. realizowano projekt pn. „Nowe możliwości w drodze do samodzielności” w ramach Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, którego celem było zapobieganie marginalizacji osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną oraz ich społecznego wykluczenia. Dzięki projektowi zorganizowano m.in. warsztaty i grupę wsparcia dla rodziców oraz opiekunów osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną.
- Klub Integracji Społecznej – udzielający pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom poprzez organizację grup wsparcia prowadzonych przez pracownika socjalnego, warsztatów autoprezentacji z trenerem, zajęć edukacyjnych, a także zajęć indywidualnych tj. spotkań z psychologiem, doradcą zawodowym, trenerem.
- Realizowana jest praca socjalna, a także Program MRPiPS „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”.

W pozostałych gminach, oprócz działań Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych, pracę z rodziną oraz dzieckiem realizowano przede wszystkim poprzez pracę socjalną, pomoc psychologiczną, poradnictwo prawne. W gminie Mikołajki Pomorskiej prowadzone były usługi w formie Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie objęły wsparciem po 3 rodziny w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W gminie Mikołajki Pomorskie oraz Dzierżoń objęto 1 rodzinę wsparciem asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego, który świadczył pracę socjalną na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. W gminie Stary Dzierżoń nie objęto żadnej rodziny pomocą asystenta z powodu czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu realizuje projekt: Deinstytucjonalizacja i rozwój usług społecznych w gminach „Partnerstwo Wschodnie Powiśle” zawierający usługi wsparcia dziennego dzieci i młodzieży doświadczających problemów opiekuńczo – wychowawczych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach projektu rodziny, dzieci i młodzież będą mogły skorzystać z :

- Szkoły dla Rodziców (porady psychologa i pedagoga),
- Wyjazdy integracyjne,
- Zajęcia ruchowe, taneczne, kulinarne, edukacyjne z zakresu nowych technologii, zajęć teatralnych, artystycznych.

Projekt przewidziany jest dla dzieci i młodzieży w wieku od 7 – 18 lat.

Ponadto we wszystkich gminach z terenu powiatu sztumskiego opracowane oraz uchwalone zostały Programy Wspierania Rodziny, w których opisano system wsparcia rodziny w poszczególnych gminach oraz wyznaczono działania na kolejne lata.

W ramach opracowania niniejszego programu przedstawiciele poszczególnych ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu sztumskiego poproszono o wskazanie jakie działania należy podejmować w celu zmniejszenia liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej. Kluczowym elementem jest prawidłowo działający system komunikacji między instytucjami oraz sprawny

przeływ informacji zwiększający szanse na szybką reakcję zanim zajdzie potrzeba zabezpieczenia dziecka.

Według danych statystycznych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szumie – w roku 2024:

- 6 dzieci powróciło do rodziców naturalnych,
- 3 zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej,
- usamodzielniało się 14 wychowanków, z których 13 założyło własne gospodarstwa domowe.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest najbardziej dotkliwą formą ingerencji ze strony sądu we władzę rodzicielską. Ograniczenie władzy rodzicielskiej rodzicom może nastąpić poprzez poddanie jej wykonania nadzorowi kuratora sądowego. W systemie państwa polskiego wyróżnia się kuratora zawodowego, a także kuratora społecznego. Kuratorzy dla dorosłych wykonują orzeczenie w sprawach karnych, natomiast kuratorzy rodzinni zajmują się orzeczeniami w sprawach rodzinnych i nieletnich.

Niżej przedstawiona tabela prezentuje liczbę rodzin oraz nieletnich, u których zastosowano środek zapobiegawczy w postaci nadzoru kuratora.

Tab. nr 4. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora na terenie powiatu sztumskiego

Rok	Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	Nadzory na podstawie prawomocnego postanowienia	Nadzory w trybie zabezpieczenia
2022-2024	215	163	52

Tab. nr 5. Liczba nieletnich objętych nadzorem kuratora na terenie powiatu sztumskiego

Rok	Liczba nieletnich objętych nadzorem kuratora	Nadzory na podstawie prawomocnego postanowienia	Nadzory w trybie zabezpieczenia
2022-2024	92	88	4

Źródło: sprawozdawczość Zespołu Kuratorów Rodzinnych w Kwidzynie.

Według Zespołu Kuratorów Sądowych w Kwidzynie warto rozwijać sieć miejsc, gdzie można kształtować kompetencje wychowawcze rodziców, edukować ich z zakresu radzenia sobie ze stresem i złością. Organizować okazje, aby rodzice mogli spotkać się, wspierać w trudnych sytuacjach związanych z opieką i wychowaniem dzieci.

II. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Pieczka zastępcza sprawowana jest czasowo w momencie, gdy rodzice biologiczni z różnych przyczyn nie mają możliwości pełnienia opieki nad dziećmi. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszelkich innych form pomocy rodzicom, chyba że

dobro dziecka przemawia za niezwłocznym zapewnieniem mu pieczy zastępczej. Rodzinne formy pieczy zastępczej obejmują rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka. Zapewniają one dziecku całodobową opiekę i wychowanie, traktują je w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistej, zapewniają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, dostęp do świadczeń zdrowotnych, zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne, a także zapewniają ochronę przed arbitralną i bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka oraz umożliwiają mu kontakt z rodzicami i innymi bliskimi osobami, chyba że z uwagi na dobro dziecka sąd postanowi inaczej.

Dziecko ma zagwarantowane prawo do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka. Na rodzinie zastępczej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka spoczywa obowiązek, a jednocześnie prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem, jego wychowania i reprezentowania, w szczególności w przedmiocie dochodzenia świadczeń przeznaczonych na zaspokajanie jego potrzeb. Pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców dziecka. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia przez nie pełnoletności. Osoba dorosła może w warunkach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej – nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Dziecko umieszcza się w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny biologicznej, a zatem do czasu przewyciężenia trudności, które stanowiły przyczynę umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Jeżeli powrót dziecka do rodziny naturalnej nie jest możliwy, po 18 miesiącach od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, odpowiednie służby kierują wnioskiem do sądu rodzinnego w celu wyjaśnienia sytuacji prawnej dziecka m.in. poprzez umieszczenie w rodzinie przysposabiającej lub długoterminowej rodzinie zastępczej

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej gwarantuje wszystkim dzieciom ochronę ich praw kierując się zasadą dobra dziecka. W ramach tej zasady Rzeczpospolita Polska zobowiązana jest do ochrony praw dzieci, a w szczególności *ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją*. W myśl Konstytucji *dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych*. *W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są zobowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka*. Dziecko umieszczone w pieczy zastępczej posiada takie same prawa, jak dzieci przebywające w rodzinie biologicznej. Zgodnie z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym *Obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, należą do rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo kierującego placówką opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówką opiekuńczo-terapeutyczną lub interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym*. Pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców dziecka.

Organizacją pieczy zastępczej zajmuje się powiat. Dziecko umieszczane jest w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej na podstawie orzeczenia sądowego. W przypadku, gdy istnieje pilna potrzeba umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej następuje to za

zgodą rodziców lub na ich wniosek. Zostaje zawarta umowa pomiędzy rodziną zastępczą, rodzinnym domem dziecka, a właściwym starostą. W zaistniałej sytuacji starosta niezwłocznie zawiadamia sąd. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej może nastąpić również po jego prośbie, a także po interwencji pracownika socjalnego, czy kuratora.

Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) wyróżnia się następujące formy rodzinnej pieczy zastępczej:

1. rodziny zastępcze:

- rodzina zastępcza spokrewniona,
- rodzina zastępcza niezawodowa,
- rodzina zastępcza zawodowa, w tym pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego oraz rodzina zawodowa specjalistyczna.

2. rodzinne domy dziecka.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka na ich wniosek mogą być wspierane przez rodziny pomocowe, na zasadach określonych w art. 73 ustawy.

Rodziny zastępcze spokrewnione to najbliższa rodzina dziecka (dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo). Rodziny zastępcze niezawodowe to osoby będące z dzieckiem w dalszym pokrewieństwie lub osoby obce. Rodziny niezawodowe, zawodowe oraz rodzinne domy dziecka są osobami, które przeszły odpowiednie szkolenia oraz otrzymały kwalifikację do pełnienia powyższych funkcji. Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego sprawują opiekę nad dziećmi krótkoterminowo, do czasu unormowania się ich sytuacji, nie dłużej niż do 4 miesięcy, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego. Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne opiekują się dziećmi o specjalnych potrzebach (dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawie nieletnich i małoletnimi matkami). Rodzinny dom dziecka to rodzina, w której może w tym samym czasie przebywać nie więcej niż 8 dzieci lub pełnoletnich wychowanków. Tak jak w przypadku rodzin zastępczych zawodowych, za zgodą prowadzącego rodzinny dom dziecka istnieje możliwość umieszczenia większej ilości dzieci.

Elementem systemu pieczy zastępczej w powiecie jest organizator rodzinnej pieczy zastępczej – jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Organizator odpowiedzialny jest za wsparcie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przede wszystkim:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,

- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w **art. 42 warunki powierzenia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka** ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,

- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku,
- wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w **art. 38d rejestry tworzone przez ministra właściwego do spraw rodziny** ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie.

Ważną funkcję pełni również koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, jako osoba, którą zatrudnia organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej w głównej mierze, podczas swojej pracy bazuje na planie pomocy dziecku. Konstruowany jest on we współpracy z asystentem rodziny/pracownikiem socjalnym, rodziną zastępczą, a także z rodziną biologiczną. Współpraca ukierunkowana jest na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- Placówek opiekuńczo-wychowawczych typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego,
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zgodnie z art. 93 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne,
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku,
- umożliwi kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej,
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi,
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w **art. 37 okres objęcia dziecka pieczą zastępczą** ust. 2–4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w **art. 37 okres objęcia dziecka pieczą zastępczą** ust. 5 i 6, z zastrzeżeniem ust. 3a.

2. 1. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Sztumskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie zwróciło się do mieszkańców Powiatu Sztumskiego o wypełnienie ankiety dotyczącej pieczy zastępczej. Internetowa ankieta składała się z 6 twierdzeń, była w pełni anonimowa.

W badaniu ankietowym prowadzonym w dniach 27.01.2025 do 03.02.2025 r. 60% respondentów w odpowiedzi na pytanie o to co ich zdaniem pomogłoby w zwiększeniu liczby rodzin zastępczych na terenie powiatu sztumskiego wskazało na zapewnienie lokali na potrzeby funkcjonowania rodzin zastępczych. 44% badanych wskazuje na konieczność propagowania wiedzy o tym, gdzie można uzyskać wyczerpujące informacje o rodzinnej pieczy zastępczej. 28% zauważa, że pomocne byłoby również zwiększenie dostępności bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego/ psychoterapeutycznego. Co ciekawe zaledwie 4% respondentów jest zdania, że pomocne byłoby większe wsparcie finansowe oraz pensja rodzin zastępczych. W kwestii zdania respondentów, co do tego w jaki sposób powinno się rozpowszechniać informacje dotyczące rodzicielstwa zastępczego ponad połowa respondentów wskazała: profil Powiatowego Centrum pomocy Rodzinie w Sztumie (56%), media społecznościowe (56%) oraz lokalne media: prasa, radio, telewizja. Badani byli zdania, że do propagowania wiedzy o rodzinnej pieczy zastępczej należałoby wykorzystać strony internetowe jednostek udzielających wsparcia rodzinie i dziecku (48%) oraz eventy i wydarzenia na terenie powiatu sztumskiego (44%). Respondenci wskazują również na

konieczność uczestnictwa w organizowanych konferencjach, debatach oraz spotkaniach z mieszkańcami. Zdaniem respondentów akcje promujące rodzinną pieczę zastępczą powinny być kierowane głównie do małżeństw bezdzietnych (88%), rodzin z dziećmi (72%), a w dalszej kolejności do osób samotnych (32%).

Odpowiedzi badanych w pytaniu o ich zadanie o to, co mogłoby wpłynąć na zwiększenie świadomości mieszkańców terenu powiatu sztumskiego na temat rodzicielstwa zastępczego, skupiły się w zasadzie na konieczności zwiększania wiedzy poprzez szeroko zakrojone działania informacyjne. Dotyczyły one trzech obszarów:

1. Różnego rodzaju spotkania umożliwiające pogłębienie wiedzy oraz możliwości zasięgnięcia szczegółowych informacji od pracowników PCPR w Sztumie, specjalistów oraz osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, mające na celu:
 - zwiększenie wiedzy dotyczącej prawnych aspektów,
 - wymianę doświadczeń w ramach spotkań z rodzinami zastępczymi, np. jeden dzień z życia rodziny zastępczej lub cykl spotkań z pracownikami PCPR w Sztumie,
 - pogłębianie wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego;
2. Ogólnopolskie akcje i kampanie informacyjne, zapewniające możliwość zdobycia kompleksowej wiedzy i ocieplenie wizerunku rodzicielstwa zastępczego;
3. Współpracę międzyinstytucjonalną w ramach spotkań/ pogadank z mieszkańcami poszczególnych gmin.

Badani wskazują na wiele instytucji, placówek i organizacji na terenie powiatu mogących włączyć się i realizować działania wspierające działania i funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej. Są to głównie:

- Starostwo Powiatowe oraz Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie,
- ośrodki pomocy społecznej,
- urzędy miast i gmin,
- placówki oświatowe: szkoły oraz Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna;
- organizacje pozarządowe,
- organizacje kościelne i związki wyznaniowe,
- Policja,
- ośrodki zdrowia.

Umożliwiono badanym również możliwość zamieszczenia swobodnych uwag oraz proponowanych działań, w których znalazły się wypowiedzi takie jak:

- *„Dobrze, by było zaprzestanie padającego w plakatach hasła „pomoc pieniężna”, a bardziej skupianie się na tym czym jest odpowiedzialność za dziecko i ewentualnie podkreślenie jaką pomoc, wiedzę może uzyskać kandydat na rodzinę zastępczą. Zwiększenie częstotliwości kursów i szkoleń dla kandydatów”*,
- *„Pierwszeństwo w zakresie wsparcia specjalistycznego dla dzieci objętych opieką”*,
- *„Zintensyfikowanie działań zmierzających do powrotu dzieci do rodzin biologicznych”*,
- *„Większe wsparcie dla dzieci z rodzin zastępczych”*.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie zatrudnionych jest 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 1 specjalista pracy z rodziną oraz Kierownik Zespołu rodzinnej pieczy

zastępczej. Na dzień 31 grudnia 2024 r. pracownicy Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka obejmowali łącznie 66 rodzin (1 rodzina łączy funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej z rodziną zastępczą niezawodową).

Koordynatorzy oraz pozostali pracownicy zespołu podczas swojej pracy napotykają trudności. Bywa, iż zauważają pewne nieprawidłowości, które mogą nie być dostrzegane z punktu widzenia opiekuna zastępczego, przez co mogą spotkać się z niechęcią rodziców zastępczych. Rady ze strony koordynatora nie zawsze są odbierane w sposób pozytywny. Rodzice zastępczy nie zawsze odczuwają, iż koordynator działa kierując się dobrem dziecka. Czynności podejmowane przez pracownika Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej nie służą ukazywaniu braku kompetencji rodzin zastępczych lecz udzielenia pomocy i wsparcia do sprawowania opieki nad dzieckiem. Funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej powiązana jest ze stresem, co może doprowadzić do wypalenia zawodowego. W dalszej kolejności istnieje potrzeba systematycznej pracy psychologa z koordynatorami, celem zapobiegania powyższemu, a także uczestnictwa w szkoleniach o powyższej tematyce. Problemem jest również komunikacja z podopiecznymi rodzin zastępczych, ponieważ nawiązanie relacji z nimi wymaga czasu i wytrwałości z uwagi na ich przeżycia, skrytość oraz brak zaufania do osoby dorosłej. Wychowankowie nie zawsze słuchają rad koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodziców zastępczych. Kolejnym wyzwaniem jest także brak specjalistów na terenie powiatu sztumskiego, co wiąże się z dalekim dojazdem do wyspecjalizowanych lekarzy oraz odległe terminy na Narodowy Fundusz Zdrowia - często muszą to być wizyty prywatne. Zauważalny jest fakt, iż coraz więcej dzieci potrzebuje ciągłego wsparcia psychologa oraz coraz częściej opieki psychiatry. Koordynatorzy wykonując swoją pracę przemieszczając się prywatnym samochodem osobowym, za co otrzymują dodatkowe środki finansowe. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie nie posiada samochodu służbowego.

Organizacja pieczy zastępczej jest zadaniem własnym powiatu. Poniżej przedstawiony zostanie w sposób ilościowy system rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu sztumskiego na przełomie 2022-2024 r.

Tab. nr 6. Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci z uwzględnieniem poszczególnych lat (stan na 31 grudnia każdego roku)

2022		2023		2024	
Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin
122	66	131	71	132	66

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Liczba rodzin w latach 2022 oraz 2024 plasuje na takim samym poziomie. W rok 2023 w porównaniu do powyższych lat liczba rodzin jest najwyższa. W tym okresie zostało utworzonych więcej rodzin zastępczych spokrewnionych oraz niezawodowych, niż zwykle. Liczba dzieci w opisywanych latach jest narastająca, wynika to również z faktu, iż coraz więcej dzieci umieszczanych jest w pieczy zastępczej oraz mniejsza liczba małoletnich powraca do rodzin biologicznych. Liczba dzieci przysposabiających także spada, ponieważ jest mniej kandydatów na rodziny zastępcze adopcyjne.

Kolejno zostanie uwzględniona struktura rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022-2024.

Tab. nr 7. Struktura rodzin zastępczych w Powiecie Sztumskim w latach 2022-2024 (stan na 31 grudnia każdego roku)

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	2022		2023		2024	
	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin
Rodziny spokrewnione	34	27	40	31	38	27
Rodziny niezawodowe	36	26	33	25	31	24
Rodziny zawodowe	26	8	24	9	31	10
Rodziny zawodowe specjalistyczne	1	1	1	1	1	1
Rodziny zawodowe Pogotowia rodzinne	4	1	6	2	4	1
Rodzinne domy dziecka	21	3	27	3	27	3
ŁĄCZNIE	122	66	131	71	132	66

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Biorąc pod uwagę dane z powyższej tabeli na terenie powiatu sztumskiego zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, w 2024 roku to ok 41% rodzin zastępczych. Opiekunami w opisywanych rodzinach są dziadkowie lub rodzeństwo – siostry. Rodziny zastępcze niezawodowe to ok 36% , natomiast rodziny zawodowe to 18% ogółu. W latach 2022-2024 na terenie powiatu sztumskiego funkcjonowały 3 rodzinne domy dziecka – to niecałe 5% ogółu rodzin. Na przełomie powyższych lat uwidacznia się spadek liczby rodzin niezawodowych - w roku 2023 oraz 2024 przekształcono rodziny zastępcze niezawodowe w zawodowe, co przekłada się na wzrost rodzin zastępczych niezawodowych. W rodzinach zastępczych zawodowych może przebywać jednocześnie 3 dzieci, jednakże coraz częściej umieszczonych zostaje większa ilość podopiecznych. Należy rozważyć tworzenia kolejnych rodzinnych domów dziecka, celem uzyskania większej ilości miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Obecnie na terenie powiatu sztumskiego nie funkcjonują rodziny pomocowe z uwagi na brak chętnych do pełnienia powyższej funkcji. W dalszej kolejności niezbędna jest skuteczna promocja rodzicielstwa zastępczego, celem pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, także pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodziny zastępcze niezawodowe.

W ciągu trzech lat do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie zgłosiły się cztery rodziny wyrażające gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Obecnie tylko jedna rodzina z powyższych osób pełni funkcję rodziny zastępczej zawodowej. W opisywanym okresie zostało wydanych 29 zaświadczeń kwalifikacyjnych, jednakże w większości byli to kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, którzy zostali wskazani przez Sąd. Były to rodziny wyrażające wolę pełnienia opieki wyłącznie nad dziećmi swoich krewnych. W danym okresie podpisano również 3 umowy na zawodową rodzinę zastępczą.

Pomimo poszerzania działań promocyjnych rodzicielstwa zastępczego w dalszym ciągu istnieje

deficyt kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Być może jest to spowodowane obawą przed odpowiednim wypełnianiem funkcji rodziny zastępczej, a także zmianą społeczeństwa - zmieniającymi się priorytetami, a także coraz większą liczbą osób nie wyrażających gotowości na bycie rodzicem.

Poniższa tabela przedstawia rozmieszczenie rodzin zastępczych na terenie poszczególnych gmin na dzień 31.12.2024 r.

Tab. nr 8. Rozmieszczenie rodzin zastępczych oraz dzieci na terenie poszczególnych gmin (stan na 31.12.2024 r.)

Rodzaj	Sztum rodzin/ dzieci	Dzierzgoń rodzin/ dzieci	Mikołajki Pomorskie rodzin/dzieci	Stary Dzierzgoń rodzin/dzieci	Stary Targ rodzin/ dzieci	Razem rodzin/ dzieci
spokrewnione	8/14	9/13	3/3	3/4	4/4	27/38
niezawodowe	9/11	2/2	4/4	6/9	3/5	24/31
zawodowe	2/5	4/12	1/6	3/8	0	10/31
pogotowia rodzinne	0	0	0	1/4	0	1/4
specjalistyczne	0	1/1	0	0	0	1/1
rodzinne domy dziecka	0	2/17	1/10	0	0	3/27
Razem	19/30	18/45	9/23	13/25	7/9	66/132

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Z powyższej tabeli wynika, iż najwięcej jest rodzin zastępczych spokrewnionych, kolejno rodzin zastępczych niezawodowych. Najwięcej rodzin zamieszkuje teren gminy Sztum, następnie gminy Dzierzgoń oraz Stary Dzierzgoń. Na terenie gminy Stary Targ nie ma rodziny zastępczej, która pełni funkcję rodziny zastępczej zawodowej. Należy rozważyć wzmoczoną promocję rodzicielstwa zastępczego (rodziny zastępcze zawodowe) zwłaszcza w gminie Stary Targ, Sztum oraz Mikołajki Pomorskie. Największa ilość dzieci umieszczona jest w gminie Dzierzgoń, kolejno Sztum, Stary Dzierzgoń i Mikołajki Pomorskie.

W Powiecie Sztumskim funkcjonuje tylko jedna rodzina zastępcza o funkcji pogotowia rodzinnego, w gminie Stary Dzierzgoń. Istnieje potrzeba utworzenia kolejnego pogotowia rodzinnego, gdyż to właśnie ta forma pieczy zastępczej przyjmuje dzieci odbierane interwencyjnie, a także na podstawie orzeczenia sądu oraz dzieci, które zostały doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną.

Na terenie naszego powiatu istnieje tylko jedna rodzina zawodowa specjalistyczna, w gminie Dzierzgoń. Dysponujemy także trzema rodzinnymi domami dziecka (2 w Dzierzgoniu, 1 w Mikołajkach Pomorskich).

W 2024 r. w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 23 dzieci (19 w rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast 4 w instytucjonalnej pieczy zastępczej). Z uwagi na sytuację zdrowotną rodziny zastępczej spokrewnionej za zgodą sądu, przeniesiono małego do rodziny zastępczej zawodowej. W drugim kwartale roku 2024 z przyczyn osobistych rozwiązała się rodzina zastępcza zawodowa

pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego, w związku z powyższym 2 małoletnich podopiecznych umieszczono w rodzinach zastępczych zawodowych długoterminowych. Powodem umieszczeń małoletnich było ograniczenie rodzicom naturalnym władzy rodzicielskiej ze względu na nadużywanie alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą, chorobę, a także hospitalizację dziecka po zabiegu operacyjnym, które potrzebowało zmiany warunków mieszkaniowych, a także wzmożonej opieki w czasie rekonwalescencji.

Tab. nr 9. Ilość dzieci w pieczy zastępczej, stan na dzień 31.12.2024 r.

Typy rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych wg wieku						Łącznie liczba dzieci
	>3 mies.	3-6 mies.	6-12 mies.	1-2 lata	2-3 lata	<3 lat	
Rodziny spokrewnione	0	0	5	7	4	22	38
Rodziny niezawodowe	4	0	0	3	1	23	31
Rodziny zawodowe	2	2	2	5	6	14	31
Rodziny zawodowe specjalistyczne	0	0	0	0	0	1	1
Rodziny zawodowe pogotowie rodzinne	0	0	0	0	0	4	4
Rodzinne domy dziecka	1	0	0	6	1	19	27

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Największa ilość dzieci przebywa najdłużej w pieczy zastępczej, w rodzinach spokrewnionych oraz niezawodowych – przeważnie te dzieci są w jakimś stopniu spokrewnione ze swoimi rodzicami zastępczymi. W dużej mierze wyżej wymienieni wychowankowie nie zostaną przysposobieni ze względu na wiek, czy rodzaj rodziny, w której są umieszczeni – dalej będą przebywać w pieczy zastępczej. 4 dzieci przebywa także powyżej 3 lat w pogotowiu rodzinnym, z uwagi na toczące się postępowanie sądowe. Wedle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko umieszczone powinno być w pogotowiu rodzinnym do 8 miesięcy, jednakże za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pobyt ten może trwać dłużej w przypadku wystąpienia takiej konieczności tj. do uregulowania sytuacji dziecka, co nastąpiło w naszym powiecie.

Najwięcej szansy na powrót do rodziny biologicznej mają wychowankowie, przebywający krócej niż 3 lata w pieczy zastępczej. Wówczas odbywa się wzmożona praca asystenta rodziny, pracownika socjalnego, także pracowników Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie z rodzicami

biologicznymi. Jednakże niestety w większości przypadków zdarza się tak, iż rodzina biologiczna wykazuje bierną postawę wobec działań mających na celu powrotu dziecka pod opiekę rodziny naturalnej. W związku z czym wiele dzieci pozostaje w rodzinie zastępczej długoterminowo, często do uzyskania pełnoletności. W takim przypadku, kiedy sytuacja rodzinna dziecka zostaje uregulowana, małoletni zgłaszany jest do ośrodka adopcyjnego. W 2024 roku 3 dzieci zostało umieszczonych w rodzinie adopcyjnej (w 2025 r. nastąpi całkowite przysposobienie), natomiast 6 dzieci powróciło do rodziny biologicznej.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. 18 rodzinom zastępczym (19 wychowankom) przyznano dodatek na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, z uwagi na posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Rodzice zastępczy, mający pod opieką dziecko niepełnosprawne powinni ukończyć dodatkowe szkolenie związane ze specyfiką pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością.

Rodziny zastępcze wychowują dzieci z różnych środowisk, w związku z czym są postawione przed trudnym zadaniem. Podopieczni pieczy zastępczej często są zaniedbani emocjonalnie, rozwojowo oraz edukacyjnie, posiadają szereg zaburzeń. Praca z takim dzieckiem wymaga specjalistycznej wiedzy oraz obarcza rodziców zastępczych ogromną odpowiedzialnością. Dlatego tak ważne jest podnoszenie kompetencji wychowawczych/rodzicielskich przez rodziców zastępczych poprzez wzięcie udziału w szkoleniach, zwłaszcza organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Tematyka powyższych szkoleń dobierana jest na podstawie potrzeb rodzin zastępczych, a także porad Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Kontakt z rodziną biologiczną jest niezbędny w pracy rodzin zastępczych, jednakże w związku z powyższym również rodzice zastępczy mogą spotkać się z trudnościami oraz nieprzyjemnościami. Spotkania dzieci z rodzicami naturalnymi są organizowane także w neutralnym miejscu, np. w Naszym Centrum. Mimo wielu problemów, z którymi borykają się rodzice zastępczy wypełniają swoje obowiązki, mając na uwadze przede wszystkim dobro małoletniego.

W przypadku wystąpienia trudności wychowawczych rodziny zastępcze mają możliwość korzystania ze specjalistycznej pomocy dwóch psychologów zatrudnionych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (od grudnia 2024 r.). Psycholog zatrudniony na umowę zlecenie oferuje wsparcie przede wszystkim rodzinie zastępczej oraz dziecku umieszczonemu w rodzinnej pieczy zastępczej. W/w pracownik dyżuruje w konkretne dni w tygodniu. Oferuje indywidualną oraz grupową opiekę psychologiczną dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej zarówno w PCPR oraz w środowisku zastępczym. Ponadto psycholog raz na kwartał organizuje dla opiekunów zastępczych grupę wsparcia w celu wzmocnienia ich kompetencji wychowawczych, zapewnienia możliwości wymiany doświadczeń oraz oferuje pomoc w rozwiązywaniu problemów. W 2024 r. przeprowadzono 4 spotkania, które odbywały się co 3 miesiące (marzec, czerwiec, wrzesień, grudzień). W spotkaniach uczestniczyło 8 osób. Drugi psycholog sporządza diagnozę dzieci oraz opinię psychologiczną rodzin zastępczych, a także kandydatów do pełnienia grupy rodziny zastępczej. Współpracuje także z Punktem Interwencji Kryzysowej PCPR w Sztumie. W dalszym ciągu istnieje zapotrzebowanie na dokonywanie diagnoz wychowanków z uwagi na przyływ dzieci do pieczy zastępczej, a także sporządzanie opinii psychologicznych rodzin zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze mają także możliwość uzyskania porady prawnej. Mogą skorzystać z porad radcy prawnego, który dyżuruje w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie 2 razy w miesiącu. W 2024 r. 7 rodzin zastępczych regularnie korzystało z jego porad. Dodatkowo kadra również miała możliwość skorzystania z powyższych usług, co znacznie umożliwiło efektywne wykonywanie pracy.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Organizator rodzinnej pieczy zastępczej umożliwi rodzinom zastępczym udział w szkoleniach. Wychodząc naprzeciw zgłaszanym przez rodziny zastępcze potrzebom w roku 2024 zrealizowano następujące szkolenia:

- „Profilaktyka uzależnień od social mediów i innych cyberzagrożeń” (9 osób),
- „Skuteczne wspieranie wychowanka w procesie usamodzielnienia” (14 osób).

W 2024 r. odbyła się promocja rodzicielstwa zastępczego (promocja działalności PCPR w Sztumie) podczas festynów oraz eventów:

- w Sztumie dnia 24.04.2024 r. Powiatowe targi pracy, dnia 23.06.2024 r. Festyn parafialny przy Kościele P.W. Św. Andrzeja Boboli oraz dnia 06.09.2024 r. obchody „Dni Ziemi Sztumskiej”,
- w Mikołajach Pomorskich dnia 01.09.2024 r. „Otwarcie basenu”,
- w Przemarku dnia 06.07.2024 r. „Otwarcie lata”.

Promocja rodzicielstwa zastępczego odbywa się także cyklicznie na stronach internetowych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie. Poprzez strony internetowe poszukiwano także wolontariuszy do pomocy rodzinie zastępczej.

W opisywanym powyżej okresie organizowane były różnorodne wydarzenia dla rodzin zastępczych oraz podopiecznych:

- dnia 29.05.2024 r. w Gospodarstwie Agroturystycznym Klimbergowice w Sztumskiej Wsi odbył się Dzień Rodzicielstwa zastępczego. W wydarzeniu brały udział rodziny zastępcze wraz z podopiecznymi, prowadzący rodzinne domy dziecka, Dyrektor i wychowawcy placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu sztumskiego oraz wychowankowie w/w placówek. Podczas Dnia Rodzicielstwa wychowankowie rodzin zastępczych korzystali z atrakcji takich jak: dmuchane zjeżdźalnie, zabawy taneczne przy muzyce, zabawy z chustą animacyjną, gry i zabawy nowoczesnymi gadżetami, tatuaże brokatowe, jazda konno, żywa maskotka;
- w okresie wakacyjnym organizowany był cykl zajęć dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej. Podczas spotkań dzieci miały możliwość nauczyć się kształtowania zachowań empatycznych, współzawodnictwa oraz zdrowej rywalizacji. Celem zajęć była także integracja dzieci oraz opiekunów zastępczych, a także warsztaty kulinarne, czy dobrego zachowania. Tematyki powyższych zajęć: „Posprzątajmy naszą małą ojczyznę”, „Gry planszowe”, „Wakacje na sportowo”, „Wakacyjne gofry z niespodzianką”, „Wyjazd do Nowej Holandii” - wycieczka;
- dnia 09.10.2024 r. odbyło się spotkanie podopiecznych rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych z przedstawicielami ESSA - punkt doradztwa dla młodzieży. Celem spotkania było omówienie form wsparcia dla młodzieży;
- dnia 7.12.2024 r. oraz 10.12.2024 r. podopieczni rodzinnej pieczy zastępczej oraz ich

opiekunowie wraz z pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie udali się na seanse filmowe do Sztumskiego Centrum Kultury Kino-Teatr „POWIŚLE”. Po seansach dzieci i młodzież otrzymali paczki ze słodkościami w ramach Mikołajek;

- Dnia 21.12.2024 r. odbyły się zajęcia przedświąteczne dla dzieci i młodzieży z rodzinnej pieczy zastępczej.

Celem powyższych spotkań oraz wyjazdów była integracja podopiecznych z pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych. Podczas udziału w organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wydarzeniach wychowankowie rodzin zastępczych nawiązali pozytywne relacje. Mieli możliwość omówienia swoich uczuć, zrozumienia przez drugą osobę, która znajdowała się w podobnej sytuacji życiowej. Poprzez takie działania otrzymali również wsparcie, kształtowali swoje umiejętności społeczne. Wyjazdy oraz dni otwarte miały na celu umilenia czasu małoletnim, miały także funkcję edukacyjną. Rodzice zastępczy prócz integracji uzyskali również możliwość rozmowy w swoim gronie oraz wymiany doświadczeń.

Rodziny zastępcze mają możliwość uzyskania dofinansowania do terapii, porad u specjalistów niezatrudnionych w Naszym Centrum. W 2024 r. nie wpłynął żaden wniosek o dofinansowanie terapii, jednakże rodziny korzystały z dofinansowania porad u specjalistów tj. ortodonta (2), stomatolog, okulista (3), psychiatra, seksuolog, fizjoterapeuta. Rodziny skorzystały także z dofinansowania do zabiegu usunięcia migdałków oraz diagnozy FAS.

Dzieci, których sytuacja prawna została uregulowana, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zgłasza do Ośrodka Adopcyjnego Fundacji „Dla Rodziny” ul. Myśliwskie Wzgórze 18A/2, 80-283 Gdańsk celem przysposobienia małoletnich.

Tab. nr 10. Zgłoszenia dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do Ośrodka Adopcyjnego

Dzieci zgłaszane do Ośrodka Adopcyjnego			
Rok	2022	2023	2024
Ilość zgłoszeń	15	5	8
Ilość adopcji	6	2	0 (3)

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Najwięcej dzieci zgłoszono do Ośrodka Adopcyjnego w 2022 r. W danym okresie uregulowała się sytuacja prawna większej ilości dzieci niż w kolejnych latach. Uwidacznia się spadek ilości adopcji, ze względu na fakt, iż obecnie coraz mniej osób jest zainteresowanych przysposobieniem dziecka. Aktualnie pary nie mogące mieć dzieci przystępują do refundowanych, rządowych programów in vitro. Tak jak w latach poprzednich mimo wyrażenia zgody przez opiekunów prawnych oraz zastępczych na przysposobienie międzynarodowe w ciągu 3 lat nie doszło do żadnych adopcji zagranicznych. W 2024 r. zgłoszono do Ośrodka Adopcyjnego informacje o 8 dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną. Wobec 4-ga małoletnich w roku 2024 formalnie zostały złożone wnioski do Sądu Rejonowego w Kwidzynie III Wydział Rodzinny i Nieletnich o przysposobienie ze strony rodzin adopcyjnych. Jedna rodzina złożyła wniosek o przysposobienie 3-ga małoletnich (rodzeństwo), druga o przysposobienie 1-go dziecka. 3-osobowe rodzeństwo zostało umieszczone w rodzinie zastępczej w opisywanym roku, jednakże pełna adopcja nastąpiła na początku roku 2025

(dlatego uwzględniona jest liczba 3 w nawiasie).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest w stałym kontakcie z Ośrodkiem Adopcyjnym Fundacja „Dla Rodziny” w Gdańsku. Monitorowana jest sytuacja dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Pracownicy Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej przekazują informację oraz niezbędną dokumentację na temat dzieci wolnych prawnie. Przedstawiciele ośrodka zapraszani są na posiedzenia Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Uczestniczą w spotkaniach, przeważnie jest to połączenie online.

2. 2. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Sztumskim

W Powiecie Sztumskim funkcjonują dwie całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego:

- Dom dla Dzieci w Szropach
- Dom dla Dzieci w Dzierzgoniu.

Placówki prowadzone są przez Fundację Społeczną „Bona Fide” w Dzierzgoniu. Obie placówki dysponują 28 miejscami (14 miejsc Szropy, 14 miejsc Dzierzgoń). W Domu dla Dzieci w Szropach na dzień 31 grudnia 2024 r. umieszczonych było 13 dzieci, w wieku od 7 do 20 roku życia. W tym samym okresie w Domu dla Dzieci w Dzierzgoniu zamieszkiwało 12 wychowanków, w wieku od 4 do 18 roku życia. Małoletni poniżej 10 roku życia umieszczeni zostali w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, ponieważ skierowane do placówki zostało również ich starsze rodzeństwo.

W 2024 r. do domów dla dzieci w Dzierzgoniu oraz w Szropach zostało skierowanych 5 wychowanków (przeważnie rodzeństwa). Tak jak w latach poprzednich do placówek skierowano także dziecko umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, które sprawiało problemy opiekuńczo-wychowawcze - rozwiązano rodzinę spokrewnioną. Istotnie ważne jest dalsze doskonalenie kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez szkolenia, mające na celu podnoszenie wiedzy i kompetencji w zakresie wychowania podopiecznych.

Odnosząc się do osób usamodzielnianych to w 2024 r. usamodzielniało się 3 pełnoletnich podopiecznych, którzy opuścili placówki. W opisywanym roku do rodziny biologicznej wróciło rodzeństwo (2 dzieci). W wyżej wymienionym okresie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną nie zostali przysposobieni. Adopcje wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej następują dość rzadko ze względu na fakt, iż w placówkach przebywają dzieci w starszym wieku lub liczne rodzeństwa.

W opisywanych powyżej placówkach prowadzone są działania mające na celu wdrożenie wychowanków do usamodzielnienia. Zajęcia te w głównej mierze prowadzone są przez wychowawców oraz specjalistów (psychologa).

Dzięki działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie Sztumskim możliwe jest zapewnienie dzieciom całodobowej opieki i wychowania, które z różnorodnych względów nie mogły trafić do rodzinnej pieczy zastępczej. Dom dla Dzieci w Dzierzgoniu oraz Dom dla Dzieci

w Szropach, spełniają wszelkie standardy dotyczące wyposażenia oraz infrastruktury.

2. 3. Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Usamodzielniany wychowanek objęty zostaje wsparciem z ramienia PCPR w Sztumie. Podopieczny otrzymuje wsparcie w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Na terenie powiatu sztumskiego zostało utworzone mieszkanie treningowe, które znajduje się w Dzierzgoniu. Mieszkanie składa się z pokoju dziennego, kuchni, łazienki, WC oraz 3 pokoi. Zostało ono wyposażone we wszelkie niezbędne sprzęty w tym RTV i ADG. Mieszkanie dysponuje łącznie trzema miejscami. Na dzień 31.12.2024 r. przebywa tam 2 podopiecznych z rodzinnej pieczy zastępczej. Pobyt w niniejszym mieszkaniu jest przeznaczony dla wychowanków kontynuujących naukę. Mieszkanie treningowe zabezpiecza okresowo schronienie osobom usamodzielniającym się z rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka lub placówek opiekuńczo-wychowawczych. Pobyt w mieszkaniu umożliwia przygotowanie się osobom opuszczającym pieczę zastępczą do pełnej samodzielności m. im. prowadzenia samodzielnie gospodarstwa domowego, radzenia sobie w sytuacji problemowej, rozporządzania i gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi, uczy ponoszenia konsekwencji decyzji oraz działań, a także odpowiedzialności za własne życie. Osoba usamodzielniana może także uzyskać pomoc finansową na kontynuowanie nauki oraz na usamodzielnienie. Pełnoletni wychowanek opuszczający pieczę zastępczą otrzymuje również pomoc rzeczową na zagospodarowanie. Osobie usamodzielnianej zapewnia się także pomoc prawną oraz psychologiczną.

Poniżej przedstawiona zostanie tabela w ujęciu ilościowym osób usamodzielnianych korzystających z trzech form wsparcia finansowo-rzeczowego na przestrzeni 3 lat.

Tab. nr 11. Liczba osób usamodzielniających się korzystających z finansowo-rzeczowych form pomocy

Rok	Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie	
	Instytucjonalna piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna a piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna a piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza
2022	6	16	3	11	3	8
2023	4	18	1	9	0	7
2024	2	18	3	12	4	8

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Jak wynika z powyższej tabeli, a także z lat poprzednich większa liczba osób korzystających z oferowanej pomocy to podopieczni, którzy opuścili rodzinną pieczę zastępczą. Wynik ten adekwatny jest do większej liczebności dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, w porównaniu do ilości miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W porównaniu do lat ubiegłych uwidacznia się wzrost osób otrzymujących pomoc na kontynuowanie nauki zwłaszcza

w rodzinnej pieczy zastępczej. Coraz więcej pełnoletnich wychowanków uzyskujących wykształcenie wyższe pozostaje w rodzinie zastępczej do ukończenia 25 roku życia – mowa tu zwłaszcza o rodzinach spokrewnionych. Tak samo dotyczy to pomocy na usamodzielnienie, czy zagospodarowanie, które plasują się na podobnym poziomie. Odwołując się do osób usamodzielnianych z placówek, przebywają w nich w większości dzieci do 18 roku życia. Ilość wypłacanej pomocy, uzależniona jest więc od bieżącej ilości pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki.

2. 4 Finansowanie pieczy zastępczej

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymują wsparcie finansowe na dziecko umieszczone w pieczy zastępczej. Zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 24 marca 2024 r. w sprawie wysokości świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania małoletniego nie jest niższe niż kwota:

- 1002 zł miesięcznie – w sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- 1517 zł miesięcznie – w sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodziny zastępcze otrzymują dodatek w kwocie 306 zł miesięcznie, w sytuacji umieszczenia dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym, czy umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Powyższe świadczenia rodzina zastępcza otrzymuje także dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, którzy kontynuują naukę (do 25 roku życia). Kolejne wsparcie finansowe dla rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, które może przyznać starosta to:

- dofinansowanie do wypoczynku dziecka, poza jego miejscem zamieszkania,
- jednorazowe świadczenie związane z niezbędnymi kosztami przyjmowanego dziecka,
- świadczenie związane z poniesionymi kosztami wystąpienia zdarzenia losowego lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – świadczenie jednorazowe lub okresowe.

Rodzinny dom dziecka oraz rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe (powyżej 3 dzieci) mogą wystąpić także o zwrot środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego w wysokości odpowiadającej poniesionym kosztom, m.in. na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opał, wodę, opłaty za energię elektryczną, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych. Powyższe koszty dzielone są na wszystkich domowników, następnie mnożone przez ilość dzieci oraz pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka.

Rodzina zastępcza zawodowa otrzymuje wynagrodzenie miesięczne w kwocie 4600 zł oraz prowadzący rodzinny dom dziecka w wysokości 5100 zł. Natomiast rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego posiada wynagrodzenie w kwocie 5670 zł miesięcznie (w przypadku przebywania w rodzinie zastępczej przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowych więcej niż 3 dzieci lub co najmniej jedno dziecko, legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności/ orzeczeniem o znacznym/ umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub umieszczone na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich otrzymuje dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia).

Tab. nr 12. Wydatki oraz dochody związane z pieczęią zastępczą w latach 2023-2024

Wydatki i dochody	2023	2024
Świadczenia wypłacane rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka	1 983 912,97	2 179 010,10
Wynagrodzenia i pochodne dla rodzin zastępczych zawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka i osób do pomocy	732 464,76	984 381,97
Świadczenia wypłacane pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych	158 715,75	216 945,13
Świadczenia wypłacane pełnoletnim wychowankom placówek	15 739	49 504
Dotacja dla placówek op.-wychowawczych prowadzonych przez Fundację	1 475 422,05	1 608 090,37
Kwoty przekazywane do innych powiatów za nasze dzieci w rodzinach zastępczych	117 648,86	96 151,63
Kwoty przekazywane do innych powiatów za nasze dzieci w placówkach op.-wychowawczych	0	0
Zwrot kosztów innych powiatów za dzieci przebywające w rodzinach zastępczych na terenie naszego powiatu	326 393,83	375 249,38
Zwrot kosztów innych powiatów za dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez nasz powiat	442 054,56	438 744,23
Zwrot kosztów gmin powiatu Sztumskiego za dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	737 314,30	964 913,24
Zwrot kosztów gmin powiatu Sztumskiego za dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	177 555	276 170,88

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Zgodnie z powyższą tabelą uwidoczni się wzrost wypłacanych świadczeń dla rodzin zastępczych, jednakże w latach 2023-2024 uwidoczni się minimalny spadek rodzin zastępczych oraz ilości dzieci. Jest to przede wszystkim spowodowane wzrostem wypłacanych świadczeń dla rodziców zastępczych na dzieci przebywające w pieczy zastępczej zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki

Spółecznej z dnia 24 marca 2024 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz wysokości kwot określonych w umowach

Odwołując się do wynagrodzenia rodzin zastępczych oraz osób do pomocy zauważalny jest wzrost kwoty przeznaczonej na wyżej wymieniony cel. Wynika to z tego, iż w roku 2024 nastąpił wzrost wynagrodzenia dla osób prowadzących rodzinne domy dziecka, a także wzrost wynagrodzenia dla rodziny zastępczej zawodowej prowadzącej pogotowie rodzinne. Rodzina zastępcza niezawodowa podpisała umowę na rodzinę zastępczą zawodową, co także wiąże się z podwyższoną kwotą w 2024 r. w porównywaniu z rokiem 2023. W pogotowiu rodzinnym przez cały rok przebywało 4 osobowe rodzeństwo, z związku z powyższym rodzina otrzymywała 120% wynagrodzenia. Odnosząc się do osób do pomocy przy pracach gospodarczych w 2024 r. uwidacznia się wzrost ilości przepracowanych godzin, a także wzrost kwoty przeznaczonej za 1 godzinę pracy.

Zwracając uwagę na pełnoletnich, usamodzielniających się wychowanków uwidacznia się wzrost wypłacanej dla nich kwoty między rokiem 2023 a 2024. W 2023 r. usamodzielniało się mniej wychowanków pieczy zastępczej zarówno w instytucjonalnej pieczy zastępczej jak i w rodzinnej pieczy zastępczej. Zwiększyły się także kwoty wypłacane pełnoletnim podopiecznym. Zgodnie z Zarządzeniem nr 2/2024 Starosty Sztumskiego średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w roku 2024 wynosiły 4 869,65 zł. Natomiast w roku poprzednim koszty utrzymania dziecka wyznaczone były na kwotę 4 595,03 zł. Różnice kwot uwidacznia powyższa tabela. Nadmieniamy również, iż w 2025 r. kwota została podwyższona i wynosi 5 399,56 zł.

Jak wynika z powyższej tabeli podopieczni z terenu powiatu sztumskiego przebywają w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów - 5 wychowanków. Koszty za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych są niższe w porównaniu do roku 2023, co przekłada się na mniejszą liczbę dzieci przebywających na terenie innego powiatu. Porozumienia zostały zawarte z PCPR w Kwidzynie, PCPR w Malborku, PCPR w Legionowie, PCPR Iława. Wychowankowie umieszczeni na terenie innych powiatów przebywają przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych oraz niezawodowych. Wzrasta natomiast koszt pobytu dzieci z terenu innych powiatów w rodzinach zastępczych na terenie naszego powiatu, ma na to wpływ także waloryzacja kwot wypłacanych rodzinom zastępczym. Na dzień 31 grudnia 2024 r. umieszczonych było 14 podopiecznych z terenu innego powiatu w rodzinach zastępczych, natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych 8 wychowanków.

Odwołując się do zwrotu kosztów gmin za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie naszego powiatu zarówno w instytucjonalnej oraz rodzinnej pieczy zastępczej uwidacznia się wyższa kwota między rokiem 2023 a 2024. W szczególności jest ona spowodowana tym, iż za większość dzieci gminy płać 50% kosztów utrzymania dziecka, a także waloryzacji kwot wypłacanych rodzicom zastępczym (wspomniane powyżej Obwieszczenie z dnia 24 marca 2024 r). Wedle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina ponosi koszty utrzymania dziecka, ze względu na jego poprzednie miejsce zamieszkania w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków w drugim roku pobytu wychowanka,
- 50% wydatków w trzecim roku i następnym latach pobytu małoletniego w pieczy zastępczej.

Dochody otrzymywane z tego tytułu przedstawione zostaną na poniższej tabeli.

Tab. nr 13. Odpłatność gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w 2024 r.

Gminy	Ilość dzieci	Kwota
Sztum	47	400 249,01
Dzierzgoń	28	289 628,53
Mikołajki Pomorskie	7	70 268,07
Stary Dzierzgoń	23	289 593,94
Stary Targ	18	227 801,94
Razem	123	1 277 541,49

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

W dalszym ciągu uwidacznia się wzrost kosztów ponoszonych przez gminy z tytułu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, z uwagi na to, iż dzieci przebywają w rodzinach zastępczych długoterminowo. Świadczy to również o tym, że świadczenia wypłacane rodzinom zastępczym zwiększają się - następuje waloryzacja kwot. Najwyższą odpłatność ponosi gmina Sztum, kolejno Dzierzgoń oraz Stary Dzierzgoń, następnie Stary Targ. Tak jak w latach ubiegłych najniższą odpłatność ponosi gmina Mikołajki Pomorskie. Największa ilość dzieci trafia do pieczy zastępczej z gminy Sztum, Dzierzgoń oraz Stary Dzierzgoń, co przekłada się również na zwiększoną pracę asystentów rodziny oraz wyższą odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Wysoka odpłatność w gminie Stary Targ, wiąże się z faktem, iż większa ilość dzieci przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – na tle pozostałych gmin. Najmniej dzieci umieszczanych jest w rodzinach zastępczych z terenu gminy Mikołajki Pomorskie, co wiąże się z tym, iż gmina ponosi bardzo niską odpłatność wyróżniającą się na tle pozostałych gmin.

III. CELE I ZADANIA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SZTUMSKIM NA LATA 2025-2027

Cel główny Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025-2027:
Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu sztumskiego.

Cel szczegółowe opisywanego programu:

1. Wspieranie rodziny doświadczającej trudności w opiece i wychowaniu.
2. Powstawanie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Rozwój i wsparcie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Wspieranie usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Poniższa tabela obrazuje harmonogram zadań realizacji niniejszego programu. Uwzględnia także realizatorów opisywanego projektu, także działania i wskaźniki.

Tab. nr 14. Harmonogram realizacji zadań Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025-2027

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy	Działania	Wskaźniki
1. Wspieranie rodziny doświadczającej trudności w opiece i wychowaniu.	Wspieranie rodziny poprzez poradnictwo specjalistyczne oraz rodziny wspierające.	Gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej	Tworzenie placówek wsparcia dziennego, klubów dla dzieci oraz świetlic socjoterapeutycznych.	Liczba placówek wsparcia dziennego, klubów oraz świetlic socjoterapeutycznych.
			Zatrudnianie specjalistów: psychologa, pedagoga, radcy prawnego, terapeuty ds. uzależnień, mediatora.	Liczba zatrudnionych specjalistów.
			Zapewnienie możliwości wsparcia dla rodzin doświadczających trudności poprzez pozyskiwanie rodzin wspierających	Liczba rodzin wspierających.
			Prowadzenie szkoleń, kursów oraz treningów podnoszących kompetencje wychowawcze	Ilość szkoleń, kursów i treningów.
			Umożliwienie funkcjonowania grup wsparcia rodziców.	Ilość grup wsparcia
	Integracja społeczności lokalnej.	Gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej PCPR	Organizowanie wspólnych akcji, wyjazdów oraz dni otwartych.	Ilość akcji, wyjazdów oraz dni otwartych.
Wsparcie rodzin, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Powrót dziecka do rodziny	Gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej PCPR	Objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego, a także współpraca	Liczba przydzielonych asystentów. Ilość dzieci powracających do rodzin biologicznych.	

	biologicznej.	rodziny zastępcze rodzice biologiczni	powyższych osób z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	
			Opiniowanie możliwości urlopowań małoletnich oraz monitorowanie urlopowań dzieci u rodziców biologicznych przez pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej	Ilość wydanych opinii odnośnie możliwości urlopowań. Ilość monitorowań urlopowań.
			Kontakt dzieci z rodzinami biologicznymi.	Rodzaje kontaktu.
	Szkolenia i spotkania kadry instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, sądów, Policji.	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, Sądy, Policja	Organizacja szkoleń dla kadry pomocy społecznej, w odniesieniu do zadań powiatu. Organizacja spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, informacji.	Liczba szkoleń i spotkań.
2. Powstawanie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej.	Pozyskiwanie rodzin zastępczych.	PCPR media placówki oświatowe	Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych.	Liczba zgłoszonych osób, które chciałyby zostać rodziną zastępczą.
			Prowadzenie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze oraz organizacja szkoleń.	Liczba przeprowadzonych szkoleń. Liczba osób, które uzyskały zaświadczenie o ukończonym szkoleniu. Liczba osób, które uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne.
			Ogłaszanie informacji o naborze kandydatów	Liczba artykułów i ogłoszeń.

			do pełnienia funkcji rodziny zastępczej na stronie internetowej, w prasie oraz na portalu społecznościowym.	
			Organizacja spotkań celem poszukiwania kandydatów pełniących funkcję rodziny zastępczej w instytucjach funkcjonujących na terenie powiatu sztumskiego: szkoły, urząd pracy itp.	Ilość spotkań.
	Rozpowszechnianie wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego.	PCPR samorząd powiatowy media placówki oświatowe	Organizacja dnia rodzicielstwa zastępczego.	Liczba zorganizowanych spotkań.
			Działania mające na celu tworzenia pozytywnego wizerunku pieczy zastępczej.	Ilość działań.
			Promowanie wolontariatu.	Ilość spotkań promocyjnych.
			Promowanie rodzicielstwa zastępczego poprzez udział w imprezach okolicznościowych na terenie powiatu sztumskiego.	Ilość kampanii i działań promocyjnych.
			Zakup materiałów promocyjnych.	Liczba zakupionych materiałów.
3. Rozwój i wsparcie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej.	Wspieranie rodzin zastępczych oraz podopiecznych.	PCPR	Wsparcie rodzin zastępczych oraz wychowanków przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalistę pracy z rodziną.	Ilość zatrudnionych koordynatorów oraz specjalistów. Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

		Zapewnienie możliwości podwyższenia kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych poprzez udział w szkoleniach.	Liczba szkoleń.
		Organizowanie grup wsparcia.	Liczba grup wsparcia.
		Organizowanie szkoleń odnośnie przekształcenia rodzin zastępczych.	Liczba przekształconych rodzin zastępczych.
		Wsparcie finansowe rodzin zastępczych: wypłaty świadczeń fakultatywnych i obligatoryjnych.	Kwota wypłacanych świadczeń.
		Pomoc psychologiczna – wizyta psychologa w domu rodziny zastępczej.	Liczba wizyt.
		Dyżury psychologa w stałych dniach tygodnia.	Liczba dni.
		Indywidualna opieka psychologiczna dla wychowanków.	Ilość spotkań.
		Specjalistyczne wsparcie psychologiczne dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.
		Działania profilaktyczne dla młodzieży, szkolenia i warsztaty.	Ilość spotkań.
		Wsparcie rodzin zastępczych poprzez zatrudnianie osób do	Liczba rodzin, które skorzystały ze wsparcia. Liczba zatrudnionych

			<p>pomocy, przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.</p>	<p>osób do pomocy.</p>
<p>Integracja podopiecznych i rodzin zastępczych.</p>	<p>PCPR</p>	<p>Organizowanie wycieczek dla podopiecznych rodzin zastępczych.</p>	<p>Ilość wycieczek.</p>	
		<p>Przygotowanie dni otwartych oraz wyjazdów dla rodzin zastępczych oraz dzieci.</p>	<p>Ilość spotkań.</p>	
		<p>Organizowanie konkursów dla dzieci z pieczy zastępczej.</p>	<p>Liczba konkursów.</p>	
<p>Wspieranie rozwoju kadry systemu pieczy zastępczej.</p>	<p>PCPR</p>	<p>Doskonalenie zawodowe kadry systemu pieczy zastępczej.</p>	<p>Ilość szkoleń, warsztatów i konferencji. Liczba pracowników zwiększających kwalifikacje zawodowe poprzez studia podyplomowe.</p>	
<p>Realizacja projektów/ programów realizowanych na rzecz pieczy zastępczej.</p>	<p>PCPR</p>	<p>Tworzenie programów/ projektów na rzecz pieczy zastępczej.</p>	<p>Liczba realizowanych projektów.</p>	
<p>4. Ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.</p>	<p>Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej</p>	<p>Fundacja Społeczna „Bona Fide”</p>	<p>Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.</p>	<p>Ilość umieszczonych dzieci</p>
	<p>Kontynuacja wypracowanych działań systemu wychowawczego pokrewnego do systemu rodzinnego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.</p>	<p>PCPR</p>	<p>Zapewnienie wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej zaspokajania niezbędnych potrzeb.</p>	<p>Liczba wychowanków umieszczonych w placówkach.</p>

	Współpraca z instytucjami na rzecz dobra dziecka.	Fundacja Społeczna „Bona Fide” PCPR ośrodki pomocy społecznej rodzina naturalna	Prowadzenie działań placówki opiekuńczo-wychowawczej z pracownikiem socjalnym/asystentem, rodziny celem powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Praca z rodziną naturalną.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej.
5. Wspieranie usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.	Wsparcie w procesie usamodzielnienia.	PCPR, Fundacja Społeczna „Bona Fide” rodziny zastępcze ośrodki pomocy społecznej	Wspieranie podopiecznych w procesie usamodzielniania.	Liczba pełnoletnich podopiecznych objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, specjalisty pracy z rodziną oraz kierownika zespołu rodzinnej pieczy zastępczej.
			Opracowanie informatora dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz ich opiekunów.	Liczba opracowanych programów.
			Spotkania z wychowankami - omówienie procesu usamodzielniania.	Ilość wskazanych opiekunów usamodzielnienia. Ilość zgód na opiekuna usamodzielnienia.
			Opracowywanie indywidualnego programu usamodzielniania we współpracy z rodziną zastępczą, opiekunem usamodzielnienia oraz pracownikami PCPR w Sztumie.	Liczba opracowanych programów. Ilość usamodzielnionych osób.
			Organizacja spotkań z wychowankami przed osiągnięciem pełnoletności celem	Liczba spotkań (grupowe, indywidualne).

		przekazania wiadomości o procesie usamodzielnienia.	
		Pomoc specjalistyczna dla usamodzielnionych już wychowanków pieczy zastępczej: porady psychologiczne, prawne oraz wsparcie pracownika socjalnego.	Ilość osób korzystających ze wsparcia.
		Pomoc finansowa oraz rzeczowa: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie.	Kwota wypłacanych świadczeń.
Wsparcie w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.	PCPR, Fundacja Społeczna „Bona Fide” ośrodki pomocy społecznej	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych- pobyt w mieszkaniu treningowym	Ilość osób przebywających w mieszkaniu treningowym.
		Wsparcie usamodzielnionych wychowanków przebywających w mieszkaniu treningowym.	Ilość pracowników współpracujących z osobami przebywającymi w mieszkaniu treningowym.
		Udzielanie pomocy podopiecznym w celu uzyskania lokalu z zasobów gminnych.	Ilość przydzielonych mieszkań.

IV. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2025-2027

Zgodnie z art. 180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy zaplanować i określić coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Zakłada się, że w każdym roku zostaną stworzone warunki do powstania 1 nowej rodziny zawodowej, uzyskując w roku 2027 limit 15 rodzin zawodowych.

Limity rodzin w poszczególnych latach wyglądają następująco:

- 2025 rok – 13 rodzin zastępczych zawodowych,
- 2026 rok – 14 rodzin zastępczych zawodowych,
- 2027 rok – 15 rodzin zastępczych zawodowych.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłami finansowania działań Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025-2027 będą:

- budżet powiatu sztumskiego,
- budżet państwa,
- budżety powiatowe,
- budżety samorządów gminnych,
- środki unijne,
- środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

VI. BENEFICJENCI ORAZ REALIZATORZY PROGRAMU

Beneficjentami Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025-2027 będą:

- rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe oraz rodziny zastępcze zawodowe,
- osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,
- podopieczni umieszczeni w pieczy zastępczej,
- rodzice biologiczni dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- osoby pełnoletnie opuszczających pieczę zastępczą,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- rodziny pomocowe,
- osoby kierujące oraz wychowawcy placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- pracownicy instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie będzie realizatorem opisywanego programu, we współpracy z:

- rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinnych domów dziecka,
- rodzinami pomocowymi,
- placówkami opiekuńczo-wychowawczymi,
- Kuratorami Sądu Rejonowego w Kwidzynie,
- Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną,
- organizacjami pozarządowymi,
- Kościołami i związki wyznaniowymi,
- Policją,
- ośrodkami pomocy społecznej,

- placówkami oświatowymi,
- lokalnymi mediami.

VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, będzie odpowiedzialne za monitoring i ewaluację Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025-2027.

Monitoring programu odbywać się będzie poprzez ocenę stopnia realizacji opisywanego programu na podstawie osiągniętych wskaźników - sprawozdanie z efektów sporządzane będzie do dnia 28 lutego każdego roku.

Program będzie miał charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

W sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, które raz do roku jest przekazywane Zarządowi Powiatu oraz Radzie Powiatu, zostaną zawarte informacje z realizacji Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025-2027.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Celem głównym „Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sztumskim na lata 2025- 2027” jest rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu sztumskiego.

Program wskazując kierunki działań, ma na celu stworzenie systemu wsparcia dzieci, w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców oraz właściwe standardy świadczonej pomocy, pozwalające na przywrócenie dziecka jego rodzinie.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.